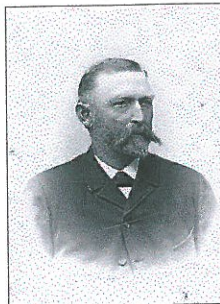

BODIL SELMER er lektor på Afdeling for Antropologi og Etnografi, Aarhus Universitet.

Arkivfoto: Klaus Madsen

CHR. HEERING var fyrmester på Bovbjerg 1878-83 og i Hanstholm 1883-1903. Han var født 1843 på Fyn og døde 1905 i Århus.

Fyrmesteren tænkte altid i forbedringer

NY BOG: Lektor Bodil Selmers bog om sin oldefar er nu udkommet

Af Villy Dall
villy.dall@nordjyske.dk

HANSTHOLM: Bodil Selmer er lektor på Afdeling for Antropologi og Etnografi på Aarhus Universitet, og hun har brugt sin faglige erfaring til at skrive en bog om sin oldefar, Chr. Heering, der var fyrmester på Hanstholm Fyr 1883-1903.

På mange måder er bogen en "beretning om et liv på kanten af havet", som undertitlen lyder, men det er naturligvis også - og først og fremmest - en beretning om et bemærkelsesværdigt menneske.

Et menneske af sin tid - de store tekniske landvindings tid - Lykke-Pers tid, som vi læser om hos Henrik Pontoppidan. Og Fyrmester Heering var, som Bodil Selmer beskriver det, netop på den måde en fremskridtsmand. Han tænkte altid i forbedringer og forandringer.

Samtidig var han i kraft af sin forholdsvis fattige herkomst - hans forældres drift af møllen var helt afhængig af økonomisk velvilje hos farens yngre bror, likørfabrikanten og skibsrederen Peter F. Herring på Christianshavn. Senere i livet, da han var trådt i farbrorens tjeneste om bord i dennes skibe, indordne sig en tyrannisk og lunefuld skibsfører. Men det var svært for ham. Han havde arvet den hidsighed, hans far siges at have lidt af, og samtidig havde han formentlig savnet en kærlig mors udjævning indflydelse. Hidsigheden løb senere i livet flere gange af med ham og blev i sidste ende hans død. Men en del af hidsigheden

HANSTHOLM FYR under den store ombygning 1889, hvor det blev til verdens mest moderne med bl.a. elektrisk lys.

bundede i, hvad fæteren Peter N. Heering karakteriserede som "den personificerede pålidelighed og hæderlighed". Denne indstilling, kombineret med førnævnte interesse for at forbedre systemer og interesser samt interessen for at skaffe holmeboerne og de øvrige folk på Vestkysten bedre kår, skulle naturligvis ende i brydninger med "Øvrigheden".

Især de lokale repræsentanter for staten, som jo langt hen stadig var forankret i Enevældens hele indstilling. I Thy var H.H.E.

Clausen, Thisted, den personificerede repræsentant for denne indstilling. Kongelig udnævnt by- og herredsfoged. Dette var jo før kommunalreformen i begyndelsen af 1900-tallet og rets- og politireformen omkring Første Verdenskrig. Så Clausen var på én gang byfoged (politimester, dommer og borgmester) i Thisted Købstad og tillige byskriver (kommunaldirektør) samt herredsfoged (politimester og dommer) i Hillerslev og Hundborg herreder (altså Nordthy).

Samtidig var der jo økon-

miske interesser involveret i bjergnings- og redningsarbejde, så Heering fik tidligt lagt sig ud med konsul Anthon Andersen, Lemvig, der i 30 år bestyrede det norske folketingsmand. Men Bjergetkredsen, der jo dækkede Vester Hanherred samt en del af Nordthy, blev hurtigt vundet for det fremadstormende Vester, igen især byggende på en tiltro til den lokale gårdejer Jens A. Bach fra Vesløs, som godt nok startede som højremand, men så gled over til Venstre og i 1894 stemte imod det forlig, der endte provisoriekampen om magten over finansloven.

Thy var konservativt, kongetro og dermed højreland, især byggende på vælgernes tiltro til Kaptajn Jagd, Thistedkredsens mangeårige folketingsmand. Men Bjergetkredsen, der jo dækkede Vester Hanherred samt en del af Nordthy, blev hurtigt vundet for det fremadstormende Vester, igen især byggende på en tiltro til den lokale gårdejer Jens A. Bach fra Vesløs, som godt nok startede som højremand, men så gled over til Venstre og i 1894 stemte imod det forlig, der endte provisoriekampen om magten over finansloven.

"Fiskernes ven"

Her stillede Heering sig så 1887 mod Bach - ikke som partipolitiker, men "nærmest højremand", der ville "arbejde for at fremme enhver god sag". Han bandt sig til at stemme imod de provisoriske finanslove, hvis disse samtidig blev indanket for Rigsretten. En havn til fiskerne på Vestkysten var allerede dengang langt fremme - blev som bekendt først realiseret i Hanstholm 1967 - og det var da en af mærkesagerne for "fiskernes ven", som hans stillere kaldte ham, "der var kendt for sit utrættelige og dygtige virke for fiskerne og de søfarende".

FAKTA

FYRMESTER CHR. HEERING (1843-1905)

■ Født 1843 på Gildebrog Mølle (vand- og vejrmølle) i Fjeldsted Sogn på Fyn. Døbt Christian Frederik Wineken Heering. Søn af Ane Cathrine Nyland Kappel (1807-85), guldsmededatter fra Holstebro, og møller Burchard Frederik Christian Heering (1790-1863), tidligere amtsstuekontorist og konsumtionsbetjent i toldvæsenet.

■ Som 17-årig til søs på barken "Svanen", ejet af farbroren Peter F. Heering, Christianshavn. Peter F. Heering starter som urtekræmmer, med udvider senere med fabrikation af kirsebærlikør (Cherry Cordial, Cherry Brandy og Peter F. Heering Liqueur) og senere igen med en omfattende rederivirksomhed.

■ Står til søs i august 1860 med "Svanen" på som skibsdreng, i fart mellem Europa og Brasilien, ferie hjemme i juni-juli 1862 og så igen til søs, lange liggeophold i Frankrig p.g.a. krigen, 9. maj 1864 tilbage i København.

■ Påmønstrer fregatten "Jylland" 5. juni 1864, patruljetjeneste i Østersøen, afmønstrer 29. november 1864 efter fredsslutningen.

■ Læser til styrmandseksamen på Københavns Navigationskole og bor i Heerings Gård på Christianshavn, eksamen 1865 med topkarakter plus tillægseksamen i længder.

■ 1865 forhyret som matros på den tremastede skonnert "Jakob", tilhørende firmaet Jakob Holm & Sønner, i fart på Vestindien, avancerer til styrmand og førstestyrmænd indtil afmønstring i juni 1869.

■ Påmønstrer igen "Svanen", nu som styrmand, og 1870 udnævnt til kaptajn på "Frode", et andet af Peter F. Heerings skibe.

■ Under et feriebesejg hos forældrene i sommeren 1872 møder han første gang den da 20-årige Emilie Cathrine Henriette Hansen (1862-1922) fra Odense, der er på Gildebrog Mølle for at lære husholdning. Hun er datter af organist, musiklærer og koncertmester ved Odense Teaters Orkester Mads Hansen og dennes hustru, Ane Kirstine.

■ Parret bliver gift 1874 og bosætter sig i Årup - en stationsby mellem Odense og Middelfart. Parret får senere i alt otte børn.

■ Om foråret er han kommet til skade med ryggen under arbejdet om bord på "Frode", og efter et sygehusophold i Edinburgh rejser han hjem. Rejser igen ud for at sejlede "Frode" fra Frankrig til København, hvor skibet lægges op for vinteren, så en sommer tur til Vestindien. Derefter klagøres skibet til en længere oplægning, men sælges så i december 1875, da Peter F. Heering er død.

■ Søger 1876 ansættelse i Fyrvæsenet og lidt senere specifikt stillingen som fyrmester på det kommende Bovbjerg Fyr, og i efteråret 1877 ansættes han som tjenestemand.

■ Efter en kort læretid på Hirtshals Fyr ankommer familien til Bovbjerg 9. december 1877, 19. december opstilles linsen, og 30. december tændes fyret for første gang. En række strandinger og redninger fra både Ferring og Flyvholm redningsstationer i løbet af Heerings knap seks år som fyrmester på Bovbjerg.

■ Marineministeriet, der står for fyrvæsenet, foreslår, at fyrmestrene på Bovbjerg og Hanstholm bytter stillinger, fordi den hidtidige fyrmester i Hanstholm kræves afskediget af sin anden arbejdsgiver, Post- og Telegrafvæsenet, p.g.a. brud på telegrafhemmeligheden. I sommeren 1883 rykker Heering til Hanstholm Fyr.

■ Ved folketingsvalget i januar 1887 stiller Heering sig som "højrekandidat" i Bjergetkredsen mod den mangeårige venstrefolketingsmand, gårdejer Jens A. Bach, Vesløs. Heering markedsføres som "fiskernes ven", kendt for sit utrættelige og dygtige virke for fiskerne og de søfarende, som skal på tinge for at kæmpe for havnesagen - partiaufhængig, men nærmest højremand, lover at stemme imod provisorier, hvis et sådant samtidig indkendes for Rigsretten. Bach vinder overlegent med 999 stemmer mod Heerings 555, der vel næppe er så ringe, situationen midt under provisoriekampen taget i betragtning.

■ Opdager 24. maj 1887 et forladt skib drivende ud for Hanstholm, organiserer et lokalt bjergningsmandskab, efter et døgn indsats lykkes det at lande den svenske brig "Augustinus" på Hanstholm Nordre Strand. Her mødes mandskabet af herredsfoged Clausen og strandkontrollør og forbjerger Gommesen, som overtager arbejdet. Herved grundlægges en årelang strid med "Øvrigheden". Heering får en irettesættelse af Marineministeriet.

■ 1888 ombygges Hanstholm Fyr til Danmarks første elektriske fyr, og der opføres eget elektricitetsværk. Samtidig bygges tårnet. En kopi af det nye fyr - verdens mest moderne - præsenteres samtidig på den store Nordiske Industri-, Landbrugs- og Kunststudstilling i København.

■ 1891 føler Heering sig overbebyrdet og anmoder om lettelse i tjenesten. Fyringenjøren mener, at fyrvæsenet gør, hvad det kan, så det må være arbejdet med signal-, post- og telegrafstjenesten, der er problemet. Men fyrvæsenet hører alligevel Heerings signal og tilbyder ham at blive fyrmester i Hirtshals i stedet. Efter mange overvejelser og meningskift ender han med at blive i Hanstholm.

■ Heering tager fortsat del i redninger, og 1898 modtager Marineministeriet en klage via Landbrugsministeriet (der 1896 havde overtaget redningsvæsenet fra Indenningsministeriet) fra konsul Anthon Andersen, Lemvig, der er bestyrer af det norske redningsvæsen. Fyrdirektøren afviser dog klagen og henviser til et personligt fiendskab mellem Andersen og Heering. Gamle sager gennemgås på ny, men fyrdirektøren støtter Heering i, at dennes indsats har haft stor betydning for redningen af menneskeliv.

■ Påsken 1903 slår Heerings hidsighed ud i lys lue, da han opdager, at en mand angiveligt har lokket hans datter med på kroen. Herredsfoged Clausen kommer til stede og senere distriktslæge Jørgensen, der med Heerings indvilgen ordner en indlæggelse på Sindssygeanstalten i Århus. Her dør Heering 15. august 1905.